



วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

ยุทธศาสตร์การพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยวอารยธรรมขอมศรีบูรินทร์

อัจฉรา หลาวทอง¹, ภรณ์ หลาวทอง²

¹สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

²สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพ ปัญหาและความต้องการในการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว 2) เพื่อจัดทำแผนแม่บท แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว โดยดำเนินการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมเชิงปฏิบัติการ 5 ครั้ง พบผลการศึกษาดังนี้คือ

ศักยภาพในการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมกลุ่มจังหวัด พบมี 4 ด้าน คือ 1) ความครบถ้วนและความหลากหลายของวิสาหกิจทางการท่องเที่ยวตามแนวคิดห่วงโซ่อุปทาน 2) กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3) การสนับสนุนของภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชนและชุมชน และ 4) ระดับความสามารถดึงดูดของสินค้าและบริการของวิสาหกิจการท่องเที่ยวอารยธรรมขอม แต่มีปัญหาของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยว 5 ประเด็น คือ 1) แรงขับเคลื่อนของผู้นำ 2) ความมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม 3) ทิศทางและแผนงานดำเนินการ 4) ความขัดแย้งของวิสาหกิจอุตสาหกรรมเดียวกัน และ 5) ความเข้าใจการบริหารกลุ่มเครือข่าย ดังนั้นจึงส่งผลต่อ ความต้องการการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว 3 ประเด็น คือ 1) การเพิ่มโอกาสทางการตลาด 2) การพัฒนาสมรรถนะทางธุรกิจ และ 3) การสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจ

แผนแม่บท แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ปี 2554 – 2559 มีวิสัยทัศน์ เป็นองค์กรความร่วมมือกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวสู่การยกระดับผลิตภาพสินค้าและบริการทาง การท่องเที่ยวอารยธรรมขอมศรีบูรินทร์ มีพันธกิจ 5 ด้าน คือ 1) กำกับ ดูแลสมาชิกวิสาหกิจการท่องเที่ยว 2) พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพและผลิตภาพการบริการของสมาชิกวิสาหกิจ การท่องเที่ยว 3) พัฒนาช่องทางการตลาดการท่องเที่ยวของกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจการท่องเที่ยว 4) พัฒนาระบบข้อมูลและการประชาสัมพันธ์กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจการท่องเที่ยว และ 5) เป็นตัวกลางประสานงานของกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจการท่องเที่ยวร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งมียุทธศาสตร์ 4 ด้าน คือ 1) การบูรณาการ และส่งเสริมความร่วมมือสมาชิกกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมศรีบูรินทร์ 2) การสร้างระบบสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวอารยธรรมขอมศรีบูรินทร์ 3) การสร้างและพัฒนาช่องทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมขอมศรีบูรินทร์ 4) การพัฒนาผลิตภาพและมาตรฐานสินค้า และบริการ วิสาหกิจและบุคลากรบริการทางการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมศรีบูรินทร์

คำสำคัญ : เครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวในเขตอารยธรรมขอม

เน้นความเป็นจริง ปกป้ององค์ความรู้ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล



วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

Cluster Development Strategies : Khmer's Civilization Tourism in Sriburin

Atchara laotong¹, Poranee loatong²

¹Management Program, Faculty of Management Buriram Rajabhat University, Thailand

²Technology Management Program, Faculty of Management Rajamangala University of Technology Isan Surin
Campus, Thailand

ABSTRACT

An integrated research was conducted in order to develop and manage the cluster of Khmer civilization tourism in the lower northeastern part of Thailand: a case study of the cluster of tourism in Buriram, Surin, Sisaket province aimed: 1) to investigate the potential, problems and needs of cluster networking; 2) to make the model scheme, strategy and action plan of the cluster. This qualitative research employed in-depth interviews and the 5-phase focus group for data collection. Based on the research objectives raised, the findings were as follows:

The potential of the cluster of Khmer civilization tourism in the province were found to have four factors: 1) integrity and diversity of tourism cluster in the supply chain concept; 2) clusters of tourism in the area; 3) the network should support the government, private and community; and 4) ability to attract tourism products and services to the cluster of Khmer civilization tourism. However, the problem of integration of the tourism cluster were found in five points: 1) the driving force of leadership; 2) putting forward their own interests rather than that of the public; 3) the direction and program implementation; 4) the contradictions of industrial enterprises; and 5) an understanding of network management. As a result, the desires of the tourism cluster were classified into three points: 1) to increase market opportunities; 2) the development of business performance; and 3) collaborate with partners to increase the competitiveness of the business.

The master plan, strategic plan, and action plan scheme for the tourism cluster of years 2011-2016 found that the vision was cooperation of the enterprise network to enhance productivity and services for the Khmer civilization tourism of Sriburin included five missions: 1) controlling and taking care of members; 2) developing and promoting the potential and services of member corporate images; 3) developing the channels of tourism markets of members; 4) developing the information system and

เน้นความเป็นจริง ปกป้องสังคมผู้ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล



วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

public relation of members; and 5) being the cooperative intermediary of members and cooperated members both private and public clusters. In addition, the developing strategic plan and action plan of tourism clusters were found in four strategies: 1) the integrated and promoted strategy in the Khmer civilization tourism cluster of Sriburin cooperation; 2) the strategies for creating information system and public relation of the Khmer civilization tourism cluster of Sriburin ; 3) the strategy for making and developing the channels of tourism markets of the Khmer civilization of Sriburin; and 4) the strategy for developing productivity, products and services within standards for the Khmer civilization tourism cluster of Sriburin members.

Keywords : cluster of Khmer civilization tourism.



วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

บทนำ

ในวาระแห่งชาติว่าด้วยการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งเมื่อต้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2552 ได้จัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์ กูวิกฤตและมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยว พ.ศ. 2552 – 2555 ในกลยุทธ์ที่ 3.3 การสร้างโครงข่ายการท่องเที่ยวระดับชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเน้นการสร้างโครงข่ายเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวระดับชุมชนในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ (คลัสเตอร์) กลุ่มพื้นที่ และนำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างออกไป โดยการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวในการเดินทางและการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวหรือกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ที่มีศักยภาพนั้น ๆ แต่ที่ผ่านมาแต่ละจังหวัดได้มีการส่งเสริม และเสนอขายสินค้าทางการท่องเที่ยวด้วยตนเองอยู่ก่อนหน้านี้อยู่แล้ว และต่างคนต่างดำเนินการ โดยยังไม่มี การรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจในการจัดทำแผน เพื่อส่งเสริม และให้บริการทางการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างชัดเจนและจริงจัง แต่บางพื้นที่ก็มีการรวม กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจและประสบความสำเร็จซึ่งยังมีจำนวนน้อย ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวด้วยการศึกษาศักยภาพ ปัญหาและความต้องการในการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวในรูปแบบ คลัสเตอร์ และจัดทำแผนแม่บท และแผนปฏิบัติการกับกลุ่มจังหวัดทางการท่องเที่ยว อารยธรรมขอม ได้แก่ กลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์และจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งแบ่งตามโครงสร้างเขตพื้นที่รับผิดชอบของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ของสำนักงานเขตสุรินทร์ โดยเป็นการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยว

ทางอารยธรรมขอมนำร่องที่มีแผนการพัฒนาเพื่อการจัดการที่ดีจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของภาคีทางการท่องเที่ยวในระดับต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับทางเศรษฐกิจของประเทศให้ยั่งยืนในระยะยาวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพ ปัญหาและความต้องการในการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว อารยธรรมขอมในเขตอีสานใต้ กรณีศึกษา กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในเขตอีสานใต้ กรณีศึกษา กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพได้เน้นการศึกษาหาศักยภาพ ปัญหาและความต้องการการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยว ตลอดจนแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการการพัฒนาและการจัดการกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวที่บูรณาการเชื่อมโยงจากภาคีทุกภาคส่วน ได้แก่ ชุมชน ภาคเอกชน และภาครัฐ ที่มีการดำเนินการให้ชัดเจน โดยมีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากวิสาหกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาจำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์และจังหวัดศรีสะเกษ ที่เป็นจังหวัดในกลุ่มอารยธรรมขอมที่มีเอกลักษณ์ชัดเจน และภายใต้การกำหนดกลุ่มการพัฒนาเส้นทางของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิแยกตามรายจังหวัดและสุ่มแบบเจาะจงจากวิสาหกิจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่สมัครใจและให้ความร่วมมือ

เน้นความเป็นจริง ปกป้องของศรัทธา ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล



การเข้าร่วมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว อารยธรรมหอมประมาณ 3 เครือข่ายรายจังหวัด และ 1 เครือข่าย 3 จังหวัด แต่ละเครือข่ายจะมี ทุกภาคส่วนอย่างน้อย ประมาณ 30-40 หน่วยงาน เป็นอย่างน้อย และมีการกำหนดเครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ การออกแบบสำรวจ สัมภาษณ์เชิงลึกในเรื่องศักยภาพ ปัญหาและความต้องการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ตลอดจนการจัดการประชุม สัมมนาเชิงปฏิบัติการตามขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อได้แผนแม่บท และแผนปฏิบัติการกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวอารยธรรมหอมในเขตอีสานใต้ ด้วยเทคนิค SWOT Analysis, TOWS Matrix ประชุมย่อย 6 ครั้ง และประชุมใหญ่ 2 ครั้ง ตลอดจนมีการวิเคราะห์ผล ด้วยการถอดบทเรียน สังเคราะห์ความและสรุปพรรณนาความจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนนำผลคืนสู่กลุ่มฯ เพื่อมีมติและเห็นชอบกับแนวทางและผลสรุปการศึกษาดังกล่าว

โดยการศึกษาใช้เวลาประมาณ 1 ปี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ในการดำเนินการ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทศักยภาพ ปัญหา ความต้องการ การรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ระยะที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนากลุ่มวิสาหกิจ การท่องเที่ยวรายจังหวัดและภาพรวม 3 จังหวัด ระยะที่ 3 วิเคราะห์สรุปผลการศึกษาและเผยแพร่ผลงาน

ผลการวิจัย

ด้านศักยภาพในการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวอารยธรรมหอมกลุ่มจังหวัดพบว่า โดยส่วนใหญ่จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์มีศักยภาพ ระดับดีมาก ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

มีศักยภาพ ระดับปานกลาง ซึ่งส่วนใหญ่พบศักยภาพ 4 ด้าน คือ 1) ความครบถ้วน และความหลากหลายของวิสาหกิจทางการท่องเที่ยวตามแนวคิดห่วงโซ่อุปทาน โดยเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจประเภทโรงแรม และร้านอาหารที่มีจำนวนมากและหลากหลาย 2) กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยส่วนใหญ่มีการรวมกลุ่มวิสาหกิจทางการท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นที่เรียบร้อยแล้วทั้งรูปแบบสมาคม และชมรมตามกลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยวเท่านั้น 3) การสนับสนุนของภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชนและชุมชน โดยส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายภาครัฐ ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตสุรินทร์และท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุรินทร์ที่สนับสนุน ทั้งสถานที่จัดตั้งกลุ่มเครือข่ายฯ แผนปฏิบัติการ บางโครงการเข้าร่วมกำหนดกิจกรรมร่วม และมีเจ้าหน้าที่คอนประสานงานโดยตรง และ 4) ระดับความสามารถดึงดูดของสินค้าและบริการของวิสาหกิจการท่องเที่ยวอารยธรรมหอม โดยส่วนใหญ่มีความหลากหลายและได้รับมาตรฐาน ซึ่งผลการประเมินโดยภาพรวมพบว่า ศักยภาพ ความเข้มแข็งของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวของทั้ง 3 จังหวัดได้คือ จังหวัดสุรินทร์มีศักยภาพความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวในระดับดีมาก จังหวัดบุรีรัมย์อยู่ในระดับดี และจังหวัดศรีสะเกษอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ดังนั้นศักยภาพความเข้มแข็งของการรวมกลุ่มเครือข่ายฯ ทั้ง 3 จังหวัดโดยรวมอยู่ในระดับดี แต่มีปัญหาของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว 5 ประเด็น คือ 1) แรงขับเคลื่อนของผู้นำ 2) ความมุ่งหวัง ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม 3) ทิศทางและแผนงานดำเนินการ 4) ความขัดแย้งของวิสาหกิจอุตสาหกรรมเดียวกัน และ 5) ความเข้าใจการบริหาร



วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

กลุ่มเครือข่าย ดังนั้นจึงส่งผลต่อความต้องการ สมรรถนะทางธุรกิจและ 3) การสร้างความร่วมมือกับ การรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว 3 ประเด็น ภาควิชาเครือข่ายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน คือ 1) การเพิ่มโอกาสทางการตลาด 2) การพัฒนา ของธุรกิจ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบปัญหาในการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์และ ศรีสะเกษ

| ปัญหาในการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว | | | |
|--|--|--|---|
| ประเด็นปัญหา | จังหวัดบุรีรัมย์ | จังหวัดสุรินทร์ | จังหวัดศรีสะเกษ |
| 1) แรงขับเคลื่อนของผู้นำ | - ไม่มี | 1. การขับเคลื่อนของผู้นำกลุ่มเครือข่าย | 1. วิสาหกิจการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงเข้าร่วมเป็นสมาชิก 2. ผู้นำและทีมงานขับเคลื่อนแผนงาน |
| 2) ความมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม | 1. ความตระหนักและเสียสละต่อสาธารณะของวิสาหกิจ | 1. เป้าหมาย แผนงานและกิจกรรมของกลุ่มจากวิสาหกิจโดยตรง | 3. ความมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมของวิสาหกิจ 4. ความเชื่อมั่นต่อการบริหารจัดการของหน่วยงานการท่องเที่ยวของภาครัฐในพื้นที่ |
| 3) ทิศทางและแผนงานดำเนินการ | 1. ทิศทางและแผนงานดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม | 1. ขนาดของตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติมีขนาดเล็ก 2. ความเสมอภาคของการสนับสนุนของภาครัฐ | 1. ความซ้ำซ้อนกับการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการในปัจจุบัน 2. เป้าหมาย แผนงานทางการท่องเที่ยวของภาครัฐและภาคเอกชนไม่เป็นทิศทางเดียวกัน ขาดการบูรณาการและเชื่อมโยงกัน 3. ทิศทางและแผนงานดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม |
| 4) ความขัดแย้งของวิสาหกิจอุตสาหกรรมเดียวกัน | 1. ความเสมอภาคของการร่วมกิจกรรมกลุ่มเครือข่าย 2. ความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานเป็นกลุ่มเครือข่าย 3. ความร่วมมือกันและเชื่อมโยงทางธุรกิจของวิสาหกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ | 1. ทศคติและความต้องการของวิสาหกิจการท่องเที่ยวไม่เป็นทิศทางเดียวกัน | 1. ความขัดแย้งระหว่างวิสาหกิจสมาชิกในอุตสาหกรรมเดียวกัน 2. ความเสมอภาคของการร่วมกิจกรรมกลุ่มเครือข่าย 3. ความรุนแรงของสภาพการแข่งขันของวิสาหกิจในอุตสาหกรรมเดียวกัน |
| 5) ความเข้าใจการบริหารกลุ่มเครือข่าย | 1. ศักยภาพทางการเชื่อมโยงกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ 2. ความคาดหวังพึ่งพาภาครัฐสนับสนุน | 1. ความเข้าใจและแรงจูงใจในการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ 2. การรวมกลุ่มวิสาหกิจหลักทางการท่องเที่ยว | 4. ความเข้าใจการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่าย |

เน้นความเป็นจริง ถูกต้องของความรู้ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล



วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

| ปัญหาในการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว | | | |
|--|--|-----------------|-----------------|
| ประเด็นปัญหา | จังหวัดบุรีรัมย์ | จังหวัดสุรินทร์ | จังหวัดศรีสะเกษ |
| | 3. การกระจุกตัวของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ 4. ศักยภาพของวิสาหกิจหลักของการท่องเที่ยวในพื้นที่ | | |

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความต้องการในการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์และศรีสะเกษ

| ความต้องการในการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว | | |
|--|---|--|
| จังหวัดบุรีรัมย์ | จังหวัดสุรินทร์ | จังหวัดศรีสะเกษ |
| 1. ความร่วมมือและการเชื่อมโยงทางธุรกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการบริการทางการท่องเที่ยว 2. การพัฒนาความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทางการท่องเที่ยว 3. ความร่วมมือทางการบริการทางการท่องเที่ยวระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐ 4. การพัฒนาสมรรถนะทางธุรกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน | 1. ความต้องการการพัฒนาความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทางการท่องเที่ยว 2. ความต้องการการพัฒนาสมรรถนะทางธุรกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน 3. ความต้องการการเพิ่มโอกาสทางการตลาดของธุรกิจ | 1. การพัฒนาความร่วมมือทางการบริการทางการท่องเที่ยวระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐ 2. ความต้องการการเพิ่มโอกาสทางการตลาดของธุรกิจ 3. ความต้องการการพัฒนาสมรรถนะทางธุรกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน |

แผนแม่บท แผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ปี 2554 – 2559 มีวิสัยทัศน์ เป็นองค์กรความร่วมมือกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวสู่การยกระดับผลิตภาพสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว อารยธรรมขอมศรีบูรินทร์ มีพันธกิจ 5 ด้าน คือ 1) กำกับ ดูแลสมาชิกวิสาหกิจการท่องเที่ยว 2) พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพและผลิตภาพการบริการของสมาชิกวิสาหกิจการท่องเที่ยว 3) พัฒนาช่องทางการตลาดการท่องเที่ยวของกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจการท่องเที่ยว 4) พัฒนาระบบข้อมูลและการประชาสัมพันธ์

กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจการท่องเที่ยว และ 5) เป็นตัวกลางประสานงานของกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจการท่องเที่ยวร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งมียุทธศาสตร์ 4 ด้าน คือ 1) การบูรณาการ และส่งเสริมความร่วมมือสมาชิกกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมศรีบูรินทร์ ประกอบด้วยแผนปฏิบัติการ 3 แผนงาน คือ 1.1) การสร้างทัศนคติและแรงจูงใจการสร้างและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวศรีบูรินทร์ 1.2) การบูรณาการเชื่อมโยงวิสาหกิจการท่องเที่ยวแบบเครือข่าย (Cluster) ของพื้นที่

เน้นความเป็นจริง ปฎักดีของค้ความรู็ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล



ท่องเที่ยวและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการ และ 1.3) การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานด้านการจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมศรีบูรินทร์

2) การสร้างระบบสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมศรีบูรินทร์ ประกอบด้วยแผนปฏิบัติการ 1 แผนงาน คือ 2.1) การส่งเสริมการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจฯ

3) การสร้างและพัฒนาช่องทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมขอมศรีบูรินทร์ ประกอบด้วยแผนปฏิบัติการ 2 แผนงาน คือ 3.1) ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายธุรกิจที่มีความร่วมมือทางการตลาดและช่องทางการจำหน่าย และ 3.2) การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ทางการตลาดของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวศรีบูรินทร์

4) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐานสินค้าและบริการ วิสาหกิจ และบุคลากรบริการทางการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมศรีบูรินทร์ ประกอบด้วยแผนปฏิบัติการ 2 แผนงาน คือ 4.1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมศรีบูรินทร์ และ 4.2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจและบุคลากรทางการท่องเที่ยว 4.3) มาตรฐานของผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว

สรุปและอภิปรายผล

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคลัสเตอร์การท่องเที่ยวอารยธรรมขอมศรีบูรินทร์ สรุปผลจากการศึกษาพบว่า ศักยภาพในการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมกลุ่มจังหวัด พบมี 4 ด้าน คือ 1) ความครบถ้วนและความหลากหลายของวิสาหกิจทางการท่องเที่ยวตามแนวคิดห่วงโซ่อุปทาน 2) กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3) การสนับสนุนของ

ภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชนและชุมชน และ 4) ระดับความสามารถดึงดูดของสินค้าและบริการของวิสาหกิจการท่องเที่ยวอารยธรรมขอม แต่มีปัญหาของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว 5 ประเด็น คือ 1) แรงขับเคลื่อนของผู้นำ 2) ความมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม 3) ทิศทางและแผนงานดำเนินการ 4) ความขัดแย้งของวิสาหกิจอุตสาหกรรมเดียวกัน และ 5) ความเข้าใจการบริหารกลุ่มเครือข่าย ดังนั้นจึงส่งผลต่อความต้องการการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว 3 ประเด็น คือ 1) การเพิ่มโอกาสทางการตลาด 2) การพัฒนาสมรรถนะทางธุรกิจ และ 3) การสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจ

แผนแม่บท แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวปี 2554 – 2559 มีวิสัยทัศน์ เป็นองค์กรความร่วมมือกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวสู่การยกระดับผลิตภาพสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมศรีบูรินทร์ มีพันธกิจ 5 ด้าน คือ 1) กำกับ ดูแลสมาชิกวิสาหกิจการท่องเที่ยว 2) พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพและผลิตภาพการบริการของสมาชิกวิสาหกิจการท่องเที่ยว 3) พัฒนาช่องทางตลาดการท่องเที่ยวของกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจการท่องเที่ยว 4) พัฒนาระบบข้อมูลและการประชาสัมพันธ์กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจการท่องเที่ยว และ 5) เป็นตัวกลางประสานงานของกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจท่องเที่ยวร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งมียุทธศาสตร์ 4 ด้าน คือ 1) การบูรณาการและส่งเสริมความร่วมมือสมาชิกกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมศรีบูรินทร์ 2) การสร้างระบบสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว

เน้นความเป็นจริง ปฎักติของศัคมรู้ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล



วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

อารยธรรมขอมศรีบุรีนทร์ 3) การสร้างและพัฒนา
ช่องทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม
ขอมศรีบุรีนทร์ 4) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐาน
สินค้าและบริการวิสาหกิจ และบุคลากรบริการ
ทางการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมศรีบุรีนทร์

ผลการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับทฤษฎี
การจัดการพันธมิตรกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ
(Clustering) ของ Michael E. Porter (1990) ที่
ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการมารวมกัน
ประกอบด้วย 1) การเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน 2) ความร่วมมือ
และ 3) การแข่งขัน ซึ่งตรงกับแนวความคิดของ
กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2547) สำนักงานนวัตกรรม
แห่งชาติ (สนช.) 2549) และยัง สอดคล้องกับการศึกษา
ของพันธ์ศักดิ์ สีลาวรรณกุลศิริ (2549) อีกทั้ง
สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกระทรวง
การท่องเที่ยวและกีฬา ปี 2551-2554 ในรูปแบบ
ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) และผลการศึกษา
ทางแผนแม่บทในส่วนยุทธศาสตร์ พบว่า
สอดคล้องและเป็นไปในแนวทางของกระทรวง
กล่าวคือ ยุทธศาสตร์ของคลัสเตอร์การท่องเที่ยว
อารยธรรมขอม ศรีบุรีนทร์ และยังสอดคล้องกับ
นโยบายที่สำคัญของรัฐบาลในการพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคม ของประเทศในช่วงสิบกว่าปี
ที่ผ่านมา

การนำไปประยุกต์ใช้ขององค์ความรู้
แนวทาง การสร้างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่
ประกอบด้วย แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ

ทางการจัดการกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจทาง
การท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้รวม 3 จังหวัด ได้แก่
จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัด
ศรีสะเกษนั้น สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดทำ
แผนการพัฒนาด้านวิสาหกิจการท่องเที่ยวระดับ
จังหวัด กลุ่มจังหวัดของภาคการท่องถิ่นที่
เกี่ยวข้องได้ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สำนักงานสุรินทร์สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ
โครงการพัฒนาด้านการตลาดของวิสาหกิจ
การท่องเที่ยวได้ อีกทั้งกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยว
อาทิ ชมรม สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว สามารถนำไป
เป็นแนวทางและสร้างแผนการพัฒนากลุ่ม
วิสาหกิจสร้างความเข้มแข็ง และเพื่อการขยาย
ฐานโอกาสทางการตลาดและขีดความสามารถ
ทางการแข่งขัน

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษารูปแบบการรวมกลุ่มเครือข่าย
วิสาหกิจการท่องเที่ยวทั้ง 3 จังหวัด ตามห่วงโซ่
อุปทาน เพราะมีบริบทที่แตกต่างกัน และ
แนวทางการสร้างความสัมพันธ์อย่างยั่งยืน
ของกลุ่มเครือข่ายและโอกาสทางการสร้าง
ความร่วมมือและการเชื่อมโยงทางการท่องเที่ยว
ระหว่างจังหวัด กลุ่มจังหวัด ภูมิภาค และประเทศ
เพื่อนบ้าน



วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1



ภาพที่ 1 ตัวแทนคณะกรรมการและที่ปรึกษาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์และจังหวัดศรีสะเกษ หรือคลัสเตอร์การท่องเที่ยวอารยธรรมขอมศรีบุรีรินทร์

References

- Department of Industrial Management. (2010). Retrieved April 23. 2011, from <http://info.dip.go.th/cluster>. accessed March 28th, 2011.
- Leelawannakulsin, P. (2006). **Cluster Integration Progress**. The Manager Magazine Weekly, February 27, 2006, pp.7.
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Tourism and Sports. (2008). Retrieved April 23.2011, from http://secretary.mots.go.th/ewt_news. accessed September 5th, 2009.
- Porter, M. E. (1998). "Clusters and the New Economics of Competition". Harvard Business Review 76(6): 77-90.
- The Development of Support Industries, Department of Industrial Promotion. (2003). **Bangkok Business**. Retrieved May 21, 2010, from <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2003q2/article2003may22p2.htm> accessed November 14th, 2009.

เน้นความเป็นวัง ปฎักตังองคค์คามรู้ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล